

UPDATE BIODIVERSITEIT, KLIMAATNEUTRAAL & CIRCULAIR

COMMISSIE WATER EN RUIMTE & GEZOND WATER – 2 SEPTEMBER 2026

BELANGRIJKSTE INDICATOREN

KLIMAAT NEUTRAAL

2025 energieneutraal
2035 eigen bedrijfsvoering
klimaatneutraal
2040 waterschap in de keten
klimaatneutraal

CIRCULAIRE SAMENLEVING

2025 circulair uitvragen
2030 50% van onze gebruikte
grondstoffen zijn circulair.
2050 waterschap is circulair

KLIMAAT ADAPTATIE

In 2050 is ons werkgebied
waterrobuust en
klimaatbestendig ingericht

BIODIVERSTEIT

In 2050 heeft het waterschap
een herstelde biodiversiteit.

BIODIVERSITEIT

BIODIVERSITEIT: ACTIEPLAN

Inspanningen Waterschap Brabantse Delta op het gebied van biodiversiteit

Samen met medeoverheden
en derden

Regelingen: GLB, STILA,
ANLB, GOB

BPLG, Natura 2000,
GGA, Blauwgroene
dooradering,
Bossenstrategie

Eigen inspanningen

Wat we al doen:
KRW-maatregelen en
ecologisch beheer &
onderhoud

Maatregelen actieplan
Biodiversiteit

+ voor biodiversiteit

Biodiversiteitsherstel voor een
natuurlijk waterbeheer

Vertaalslag naar
actie voor
biodiversiteit

NHV

Herstellen en verbeteren van biodiversiteit binnen het waterschap

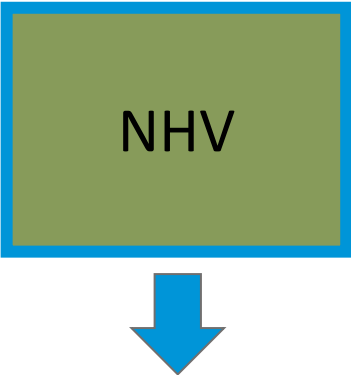
1) Meer natuur (biodiversiteit) op eigen assets

- (kleine) Inrichtingsmaatregelen
- Onderhoud & beheer

2) Natuurlijke oplossingen voor watermanagement

- Ontwerpen gebaseerd op ecosysteemdiensten
- Integreren verschillende opgaven
- Win-win, kosten efficiënt, veerkrachtige oplossingen

Momenteel verkeert 80% van de natuurlijke leefgebieden in Europa in slechte staat. In Nederland is dat zelfs 90%

- Verplicht lidstaten om doeltreffende maatregelen te treffen om de natuur te herstellen en niet te laten verslechteren (verslechteringsverbod voor habitattypen).
- In 2030, 2040 en 2050 moeten maatregelen zijn genomen om respectievelijk 30%, 60% en 90% van de natuur te herstellen die nu nog niet in goede toestand is.
- **Ecosysteemherstel; koppeling biodiversiteit - klimaatverandering**
- Aanpak drukfactoren (waaronder exoten)

Natuurplan (NL)	LVVN				VRO	LVVN en lenW	
	Bestuivers	Landbouw ecosystemen	Bos ecosystemen	Terrestrische ecosystemen	Stedelijke ecosystemen	Kust, zoet water, rivieren	Mariene ecosystemen
Taken	Matig	Hoog	Matig	Hoog	Hoog	Zeer hoog	
Kansen	Hoog	Zeer hoog	Matig	Hoog	Hoog	Zeer hoog	Matig

Status: 95% ambtelijke versie natuurplan op hoofdlijnen

Het **Rijk** blijft verantwoordelijk voor opstellen, implementeren en uitvoeren natuurplan
Provincies krijgen taken, bevoegdheden en instrumenten

Aug 2026 – aug 2027: Concretiseren van taken, bevoegdheden en instrumenten voor de uitvoering v/d NHV

Naast taken biedt het Natuurplan ook kansen voor het waterschap

Meer aandacht voor natuurlijke oplossingen in waterbeheer, waarmee een geïntegreerde aanpak van opgaven kan worden gerealiseerd

Door: Wegnemen bedreigingen (basis op orde)

- vervuiling, verdroging, verstoring, exoten

Ruimte geven aan de natuur

- vergroten, verbinden en herstellen
- Variatie en gradienten
- Voedselwebben herstellen

Opgaven: biodiversiteit, waterkwaliteit, waterveiligheid, waterkwantiteit, klimaatverandering, klimaatadaptatie, invasieve exoten, bestuivers (NHV), EVZ, KRW, blauwgroene dooradering, ecologisch beheer, etc

BIODIVERSITEIT - EXOTEN

- Invasieve exoten staan in de top 5 grootste bedreigingen voor de biodiversiteit
- Invasieve exoten zijn opgenomen in het nationale Natuurplan als weg te nemen drukfactor
- Aanpak invasieve exoten volgt in een latere commissie
- Wel een update over invasieve rivierkreeften

8 uitheemse rivierkreeften in NL; 5 (veelvuldig) aanwezig bij WBD (allen op de EU invasieve soortenlijst)

**Raakt meerdere
opgaves &
portefeuilles:**

Biodiversiteit
KRW
Watersystemen
Waterveiligheid

Kenmerken uitheemse rivierkreeften

- kunnen in hoge(re) dichtheden voorkomen
- weinig predatoren
- kunnen ziektes overbrengen op fauna
- agressief (vnl. rode Am. rivierkreeft)
- graven en omwoelen bodem en knippen planten
- Eten planten en dieren

→ Grote negatieve impact op biodiversiteit!

Directe en indirecte impact op inheemse soorten, met name
amfibieën, vissen, macrofauna en planten

→ Negatieve impact op halen KRW-doelen

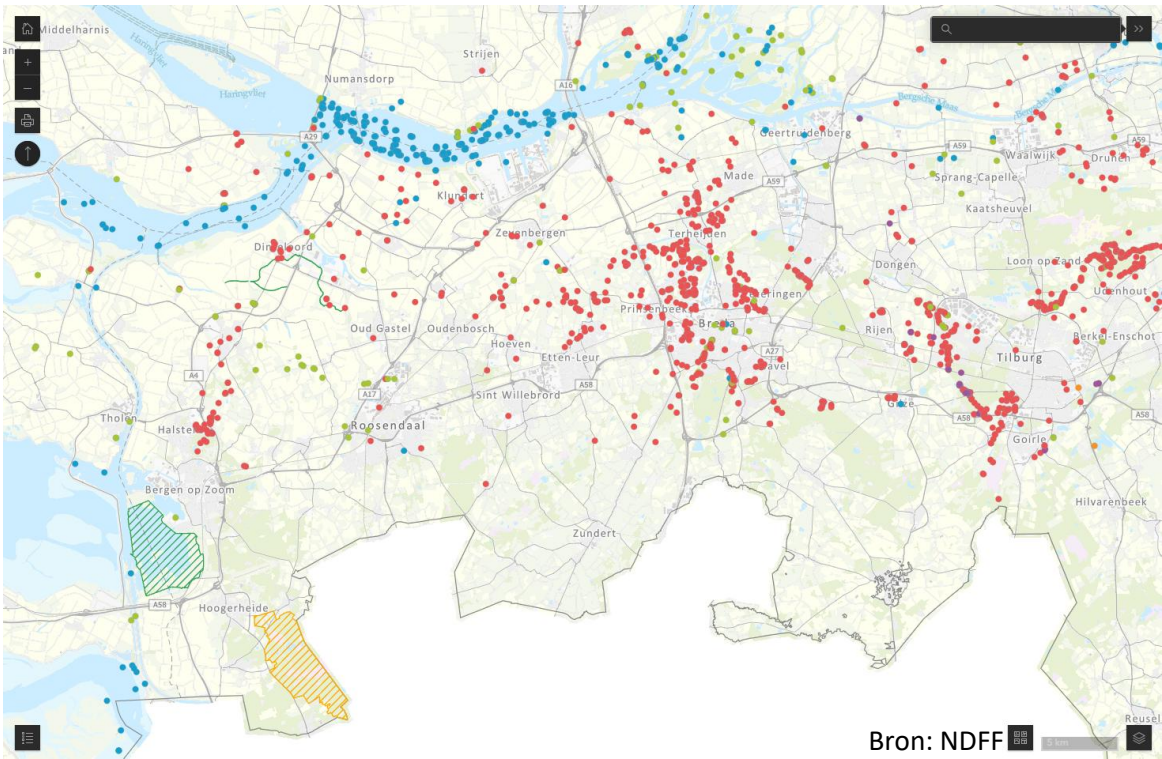
- Verdwijnen waterplanten
- Troebel water/ baggeraanwas
- Meer nutriënten (chemische samenstelling water)

→ Afkalving (oeveren), verstoppingen, drainagebuizen, beschadigen dammen en dijken

Décor zonder speler

VERSPREIDING ENKELE SOORTEN

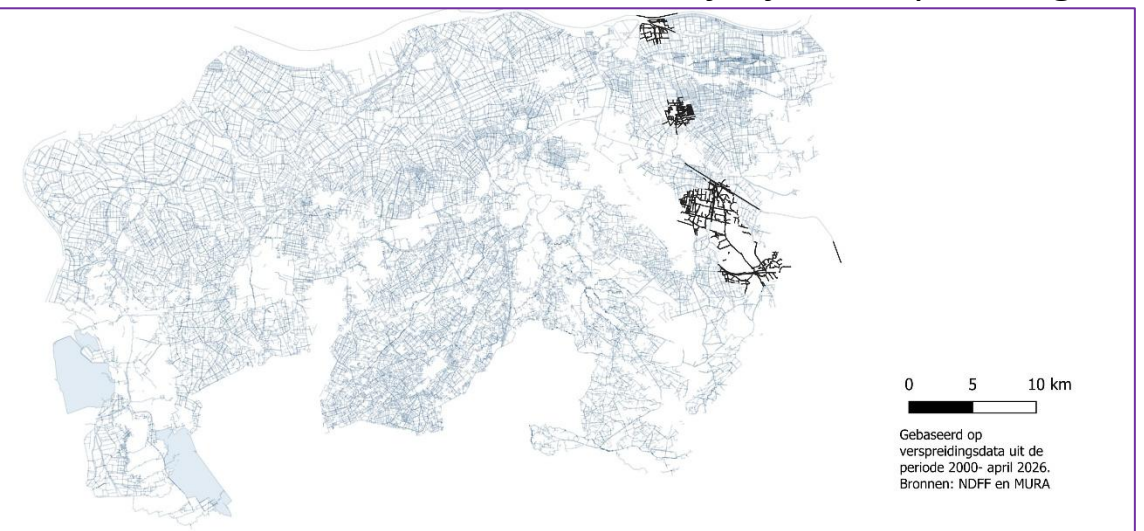

Rode Amerikaanse rivierkreeft – waarschijnlijke verspreiding

1000m buffer rond waarnemingen

Californische rivierkreeft – waarschijnlijke verspreiding

1. Werken aan een natuurlijk systeem

- **Nutrienten belasting omlaag ('basis op orde')**
- **Inzet op natuurlijke inrichting (systeemherstel)**
  - natuurvriendelijke oevers
- **Preventie**
  - Verspreiding beperken / stoppen
  - Kreeftensleuf

Helpt bereiken
'drempelwaarde' van
 $< 0,7$ kreeft/m²

2. Samenwerken

- Gezamenlijk optrekken met de medeoverheden in Noord Brabant

3. Krijgen van inzicht

- Krijgen van inzicht in handelingsperspectieven en indicatieve kosten per type water door het afwegingskader (**eind 2026**).

4. Rolverdeling

- Overeenstemming over de rolverdeling; verantwoordelijkheden, uitvoering en financiering

Discussie

- **LNVN:** verantwoordelijkheid van de aanpak naar waterschappen
- **Waterschappen:** Niet de verantwoordelijkheid, wel de actie maar dus onder regie en met financiering van het rijk.
- **I&W:** Inzet op natuurlijke inrichting watersystemen door waterbeheerders. De verantwoordelijkheid voor bestrijding blijft bij LNVN (**kamerbrief Q1 2026**).

Waterschappen:

Parallele sporen:

1. Duidelijkheid over o.a. verantwoordelijkheid (**eind 2026**)
2. Juridische procedure (vanuit de aanspreekplicht vanuit KRW mogelijk). 1^e stap is juridische menukaart met mogelijkheden (**sept 2026**)
3. Tegelijkertijd ruimte voor waterschappen om aan de slag te gaan in eigen beheergebieden (**aan waterschappen zelf**)
4. Krijgen van inzicht krijgen in handelingsperspectieven en kosten door het afwegingskader (**eind 2026**).

KLIMAATNEUTRAAL

ONDERWERPEN

- Energieneutraal
- Procesemissies (lachgas, methaan)
- Emissies derden in de keten
- **Aquathermie**
- **Veen**

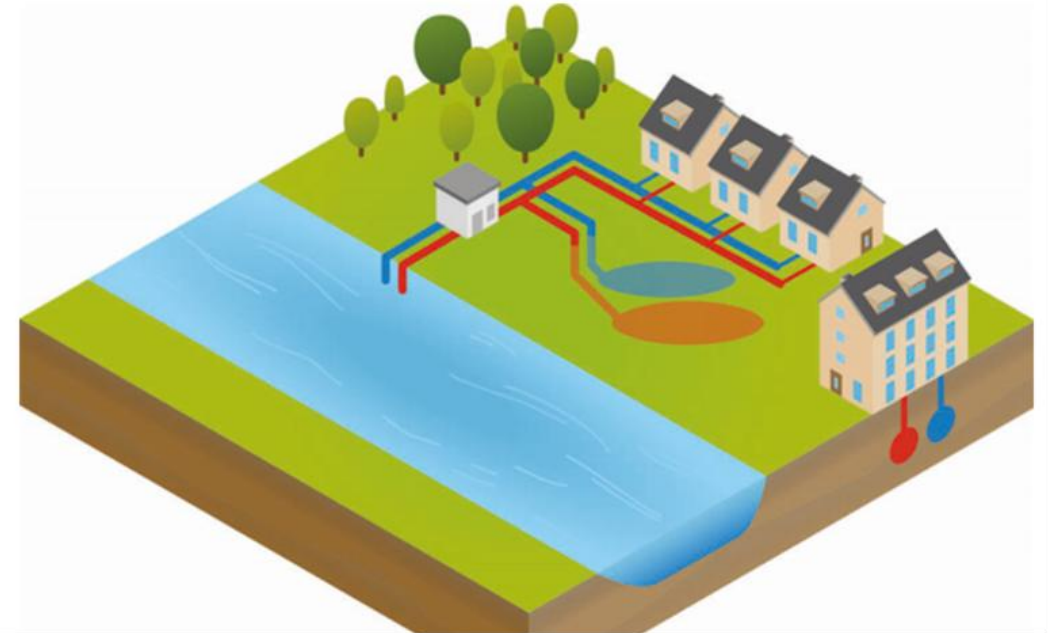
OP WEG NAAR EEN KLIMAATNEUTRAAL WATERSCHAP IN 2040

HET TOEKOMSTBEELD VOOR 2050

- Wij streven naar een situatie waarin aquathermie in 2050 een substantiële bijdrage levert aan de duurzame warmtevoorziening van Brabant.

WATERENERGIEVISIE BRABANTSE WATERSCHAPPEN

DE VISIE

1. **Waterkwaliteit en ecologie zijn leidend**
2. **Focus op collectieve systemen**
3. **Focus op de kansrijke wateren**
4. **Eerst inzetten op kansrijke TEA**
5. **Opstellen van een gecombineerd bodem- en waterenergieplan door gemeenten**
6. **Geen vrijblijvende omgang met schaarste**
7. **Leren door te doen**

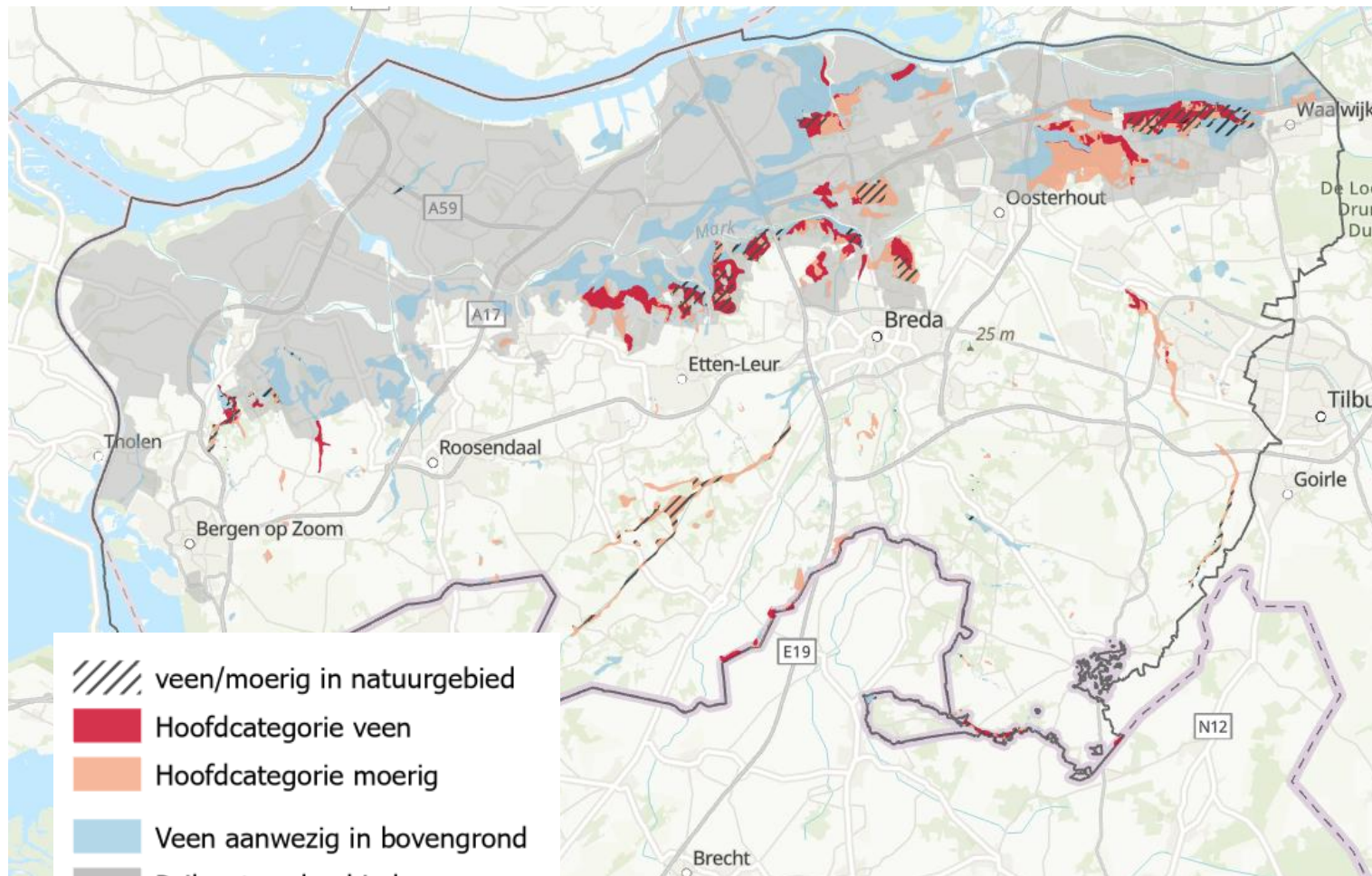
Waterschap
Brabantse Delta

**KLIMAATNEUTRAAL –
VEEN**

KLIMAATNEUTRAAL - VEEN

13.843 ha

8,1% van het
beheergebied bevat veen

Twee manieren waarop veen voorkomt

Veen- en moerige grond als hoofdgrondsoort

6.063 ha

3,6% van het beheergebied

■ Veengrond 2.144 ha

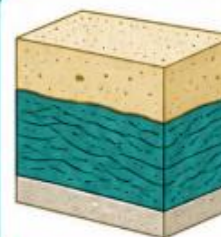
■ Moerige grond 3.919 ha

1.897 ha in natuurgebieden

31% van deze hoofdgrondsoorten

Relatief geconcentreerd in natuurgebieden en voormalige veengebieden

Veenlaag in de ondergrond

7.780 ha

4,6% van het beheergebied

56% van het totale veenareaal

Breder verspreid onder zand- en kleigronden

Waar ligt het totale areaal met veen?

Peilregime

78%

18%

10.823 ha
peilbeheerst gebied

2.503 ha
vrij afwaterend gebied

Natuur

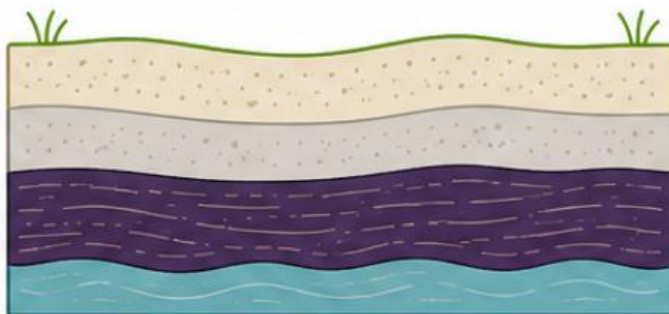
16%

84%

2.158 ha
natuurgebied

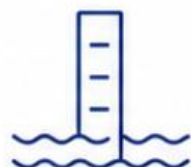
11.685 ha
buiten natuurgebied

Veen verschilt per gebied

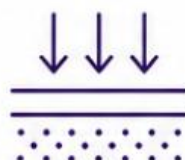

- Ligt vaak onder zand- en kleigronden
- Dikte, hydrologie en grondgebruik verschillen lokaal
- West-Brabant is geen klassiek veenweidegebied

Veen raakt bestaande opgaven

Peilbeheer

Bodemdaling

Waterkwaliteit

Biodiversiteit

Infrastructuur

Gebiedsontwikkeling

De betekenis van veen verschilt per locatie.

Klimaat en rol van het waterschap

Invloed van het waterschap:
beperkt en indirect

De rol van het waterschap

Wel

- Veen meewegen bij peilbeheer, beheer en gebiedsontwikkeling
- Bijdragen aan passende hydrologische omstandigheden
- Bodemdaling en veenoxidatie betrekken in integrale afwegingen

Niet alleen

- Grondwaterstanden volledig sturen
- Landgebruik en ruimtelijke inrichting bepalen
- Broeikasgasemissies uit veen zelfstandig oplossen

CIRCULAIR

WAAR RAAKT CIRCULARITEIT HET WATERSCHAP?

Circulariteit raakt het waterschap in alle kerntaken:

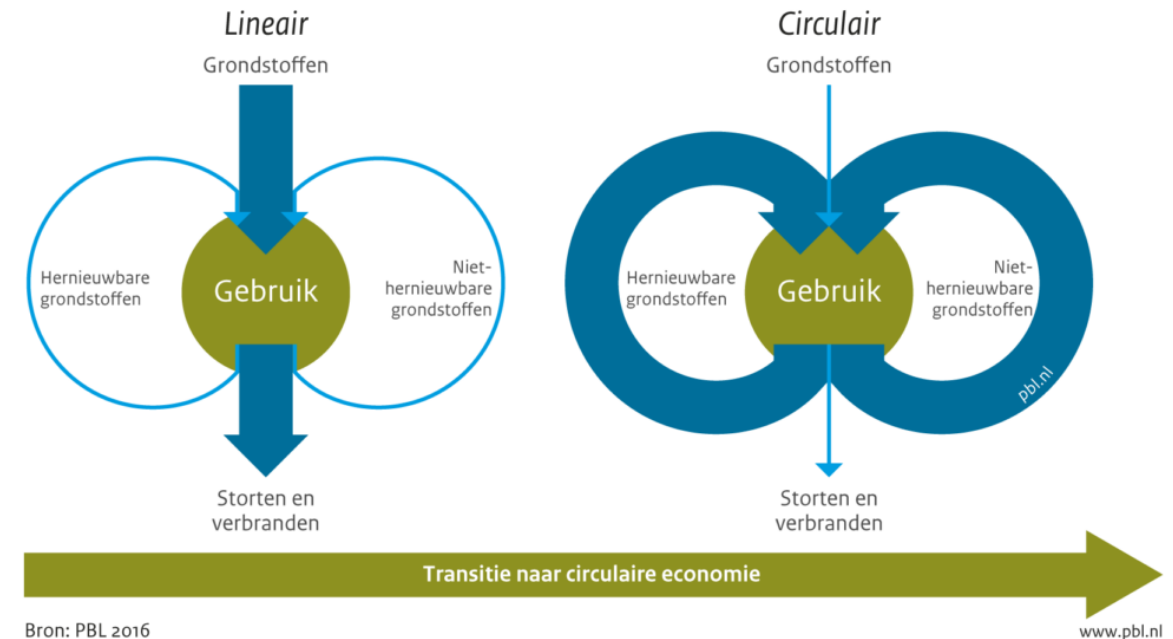
- Grondstofstromen (slib)
- Materiaalstromen (maaisel)
- Energieopwekking (biogas)

Waarom is circulariteit belangrijk?

- Weerbaarheid en stabiliteit
- Bijdrage aan klimaat- en energiedoelen
- Kostenbesparing

Wetgeving rondom circulariteit gaat steeds meer richting verplichting: **100 % circulair in 2050**

Van een lineaire naar een circulaire economie

Circulariteit is voor waterschappen zowel een **duurzame** als een **strategische** keuze.

WELKE MOGELIJKHEDEN HEBBEN WE?

Grondstofstromen binnen het waterschap:

- Hergebruik van gezuiverd water
- Grondstoffen terugwinnen uit afvalwater (fosfaat, ijzer, bioplastics, energie uit slib)
- Biogas uit slibvergisting
- Verwaarden van reststromen (bagger, maaisel)

Circulariteit bij beheer en onderhoud:

- Revisie i.p.v. vervanging
- Hergebruik van onderdelen
- Levensduurverlenging van installaties

Duurzaam opdrachtgeverschap:

- 100 % circulair uitvragen
- Ambitiwebben om duurzaamheidsdoelen te halen
- Duurzaam ontwerpen: Verdygo

R-ladder voor waterschappen

		Betekenis	Kort voorbeeld
R0		R0 – Refuse Voorkomen	Geen extra aanleg van assets als dit kan worden voorkomen
R1		R1 – Rethink Slimmer ontwerpen	Modulair ontwerpen van gemalen
R2		R2 – Reduce Minder gebruiken	Zuinigere pompen en minder chemicaliën
R3		R3 – Reuse Hergebruik	Hergebruik van hekwerk of pomponderdelen
R4		R4 – Repair Repareren	Reparatie van stuw of pomp
R5		R5 – Refurbish Opknappen	Opknappen van besturingskasten
R6		R6 – Remanufacture Herbouwen als nieuw	Revisie van pomp tot als nieuw
R7		R7 – Repurpose Ander gebruik	Slib of grond krijgt nieuwe functie
R8		R8 – Recycle Nieuwe grondstoffen	Metaal, beton en plastic recyclen
R9		R9 – Recover Energie terugwinnen	Biogas winnen uit slib

Van voorkomen naar laagwaardig terugwinnen

WAT DOEN WE AL OP HET GEBIED VAN CIRCULARITEIT?

WATERKETEN

- Werken aan terugwinning van fosfaat bij SNB
- Onderzoek naar terugwinnen vivianiet

WATERSYSTEMEN

- Hergebruik van hout (houtwallen)
- Hergebruik bagger en maaisel

WATERVEILIGHEID

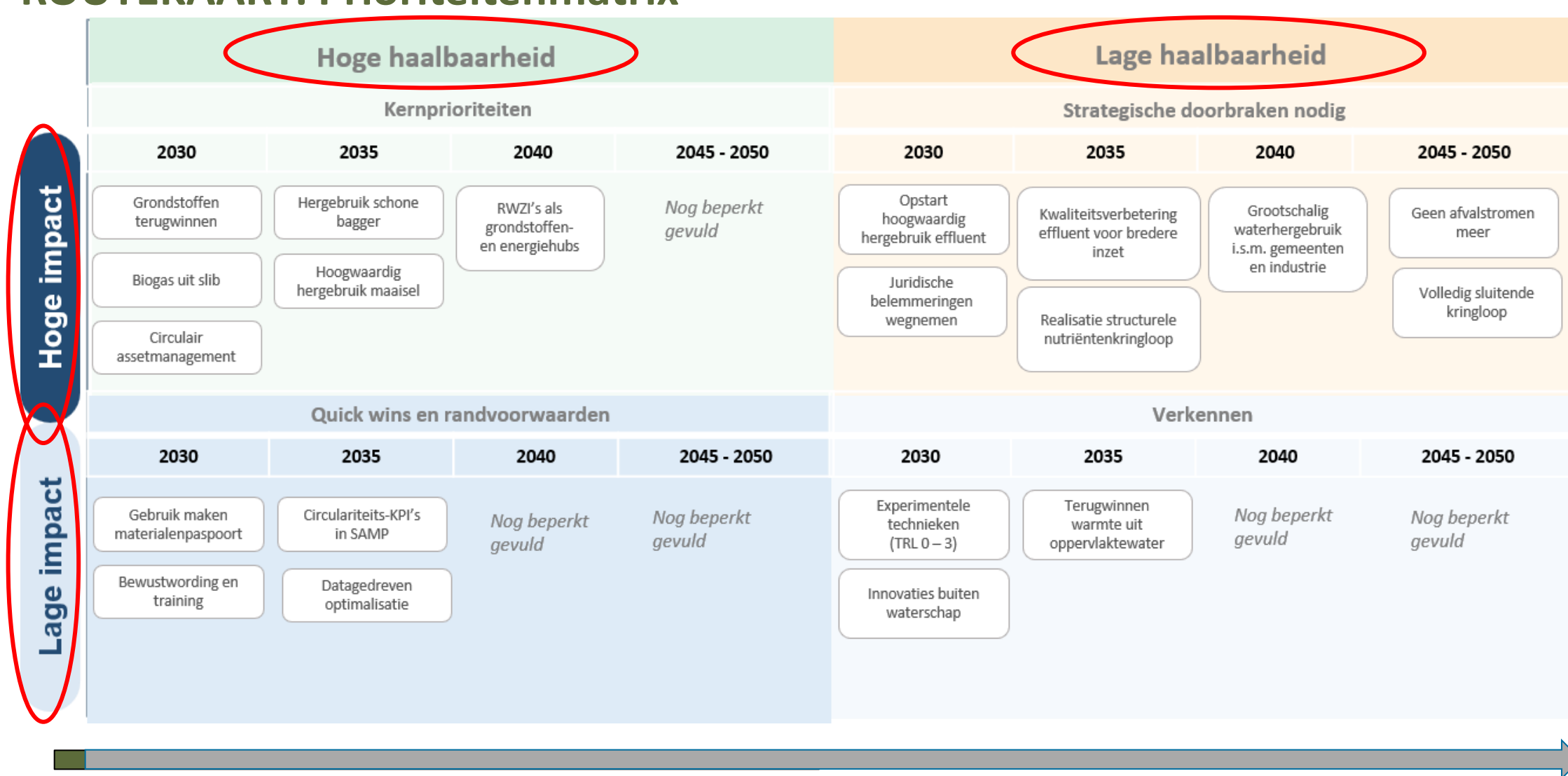
- Hergebruik klei uit EVZ voor aanleggen van dijken
- Aanleg van ondergronds kwelscherm gemaakt van gerecycled plastic

FACILITAIR

- Hergebruik glazen wanden, vloertegels, meubilair & kasten bij verbouwing
- Nieuw meubilair is van herbruikbaar materiaal
- Laadpalen hebben herbruikbare componenten

ROUTEKAART: Prioriteitenmatrix

EINDE EN VRAGEN

COMMISSIE WATER EN RUIMTE & GEZOND WATER – 2 SEPTEMBER 2026